

Els consells tipogràfics d'Enric Jardí

Jardí, Enric. *Cinquanta i tants consells sobre tipografia*. Barcelona: Editorial GG, 2021. 109 p. ISBN 978-84-252-3340-1. 16,90 €.

El dissenyador Enric Jardí ofereix, a *Cinquanta i tants consells sobre tipografia*, un llibre àgil, precís i útil sobre l'art de compondre textos. S'articula en 53 «consells» adreçats al lector en segona persona del singular en un to de familiaritat i confiança. Es tracta de la nova edició, totalment revisada, d'un llibre la primera edició del qual fou publicada l'any 2007.

L'autor comença evocant precisament l'acte de presentació de la primera edició, acte en què va intervenir, entre altres, Josep M. Pujol. L'enyoradíssim Pujol, que ho sabia tot sobre ortotipografia, va escriure –amb Joan Solà– el cèlebre *Ortotipografia*, un llibre força diferent del de Jardí en objectius i en mètode, però que hi té tanmateix algunes coses en comú. En particular, una mirada lleugerament desenfadada sobre el seu objecte d'estudi i una actitud antidogmàtica que els duu a tractar el lector no com un menor d'edat a qui cal dir-li què ha de fer, sinó com un ésser intel·ligent a qui se li dona dret a dissentir. En aquest punt, Pujol i Jardí s'allunyen de l'actitud de José Martínez de Sousa, un dels millors experts en ortografia castellana, ortotipografia i bibliologia, però que malauradament acostuma a exposar les seves opinions en un to excessivament dogmàtic i inflexible.

Aquesta actitud desenfadada d'Enric Jardí el porta a dir-li al lector què ha de saber, però també en què no val la pena que hi perdi gaire temps. El primer consell, per exemple, és «No cal que t'apreguis com es diuen totes les parts de la lletra». El trenta-unè, «Oblida el cícero, les piques i els punts». En definitiva: tenim poc temps, concentrem-nos en el que val la pena! Hi ha terminologia que ens fa més esnobs, no pas més savis (com quan Jardí ens diu que podem anomenar majúscules les majúscules, «no cal que en diguis “caixa alta”»).

El llibre ofereix consells sobre la tria de fonts, la composició de la pàgina, l'interlletatge, l'interlineat, les negretes, les cursives, els números, els paràgrafs... En definitiva, consells utilíssims per a totes les persones que treballen en la composició de textos. S'adreça molt especialment als professionals del sector editorial, però també hi ha qüestions que afecten altres sectors (publicitat, pàgines web...).

El llibre en si vol ser també un exemple de les receptes que ofereix. Així, el text es presenta compaginat «en bandera», és a dir, justificat només a l'esquerra, una reivindicació recurrent dels grafistes amb la qual el mateix Jardí ironitza, conscient que és una opció minoritària que la immensa majoria d'editors no els admeten (no els admetem!).

Els temes abordats pel llibre són molt amplis i l'autor no pretén en cap cas ser exhaustiu. Tanmateix, hi ha una omisió que m'ha sorprès: el problema –important en la tipografia

catalana– de la *l* geminada. ¿Potser perquè el llibre s’ha traduït del castellà? A *Ortotipografia*, Joan Solà i Josep M. Pujol expliquen que la separació entre les dues *l* d’una *l* geminada no pot ser la que surt per defecte, sinó que cal reduir-ne acuradament l’interlletatge. Si em permeten el comentari autoreivindicatiu: així ho fem els editors obsedits per la cura tipogràfica dels textos, i gosaria dir –parafraçant l’evangeli– que «per les *elles* geminades ens coneixereu». Jardí no solament no en parla, sinó que ha permès que el llibre s’hagi compaginat amb les *elles* geminades sense l’interlletatge corregit. *Anathema sit!*

[Ignasi Moreta](#)

Editor de [Fragmenta Editorial](#)